

ÚJ MAGYAR RENDISÉG SZÓSZÓLÓI ERDÉLYBEN

Írta: BALOGH EDGÁR

Hosszú hallgatás után új tervvel és kiszélesült munkaterületen indította meg 1936-os évfolyamát a *Hitel*. Az erdélyi diákok ama táborának kezdeményezéséből, mely *Németh László* arany középut-ideológiáját vitte át Erdélybe, nagyigényű nemzetpolitikai és magyarságtudományi szemle lett, mely *Németh Lászlón túladvá* nyíltan magyar *Führer-ideológia* után kiált. Nem szabad alábecsülnünk a kísérletet: abból a szellemi tespedésből, mely a *Magyar Párt* merev tekintélyelvi politikájától az *Erdélyi Helikon* elvtelen irodalmi széplélek-egységéig oly' egyöntetűen jellemzi az erdélyi magyar közéletet, ime! a nagy nyugati parancsuralmi rendszernek nyomán keres Erdélyben is kivezető utat egy magát újnak kellető szellemi irány. Félreismerhetetlen a szakítás a *Szabó Dezső* robusztus paraszti eszmehirdetéséből sarjadt *Erdélyi Fiatalok* hagyományos népi-demokratikus irányával, mely egy évtizeden át az erdélyi magyar néptömegek felé fordította a diákság figyelmét. Kétségbevonhatatlan a szembefordulás a székely írókkal, *Tamási Aron*, *Szeptimrei Jenő*, *Kacsó Sándor* népi törekvéseivel, akik a magyar földművesség és munkásság demokratikus öntudatraébredésében, tömegeroők aktivizálásában, magyar demokráciában látnak lehetőséget nemzeti megújódásra, nyílt állásfoglalással a fasizmus ellen. Amikor az erdélyi magyar értelmiség táborában napról-napra határozottabb a demokratikus szellemi arcvonal, akad egy ellen-zászlóbontás, amely új nemzeti vezető-rend megteremtését írja zászlajára. Valóban a lelkiismeret kérdése, hogy rámutassunk a diszmagyárba bujtatott hitlerizmus próbálkozásaira.

1 . A *Hitel*, mint negyedévi folyóirat, első számában így fogalmazza meg a maga feladatát: „— értelmiségünkben tudatossá kívánjuk tenni a történet és a nép ismeretét.” Milyen történetismeretről van itt szó? *Albrecht Dezső*, a lap felelős szerkesztője és kiadója, vezető tanulmányában *Kornis Gyula* hivatalos magyar történetiszemléletét idézve nyíltan és félreismerhetetlenül megmondja: „— a régi rendi világ az alkotmányban *nemzete* fönmaradásának és létének zálogát érezte. Ezért a magyar lelkiesség előterében mindig a politika állott: nagyfokú politizáló hajlama önfenntartási ösztönében gyökerezett, melyet igen fejlett és kényes jogérzése támasztott alá”. Tehát: *Werbóczy* magyar „nemzetéről” van szó, mely kiméletlen kasztgőggel szorította le állati sorba a magyar jobbágytömegeket. S ama — „három nemzet jogegyenlőségén” nyugvó — erdélyi alkotmányról, mely a magyar és román pór-nép ellen jött létre az 1437-i győzelmes erdélyi magyar-román jobbágyfelkelés után.

Ha az erdélyi magyarság kisebbségi életében nem merült volna fel már más nemzeti történelemszemlélet, azt mondanók: konzervatív szellem kísért itt. De nem az erdélyi magyar szellemiség uttörői voltak-e éppen azok, akik első eszmélkedésünkben a világháború és a Főhatalom változások után jobbágymegmozdulások tüzes hagyományát idézték? Nem a *Hitel*ben is elismeréssel emlegetett *Kós Károly* nyomta-e ki két keze munkájával azt az illusztrált kis erdélyi kronológiát, mely huszita mozgalmak, magyar és román pórlázadások, vérbefojtott székely népfelkelések, fel-felujuló jobbágymegmozdulások adataival teremtett új, népi gyökerű, nemzeti emlékezést? Nem akart-e eredetileg — még a helikoni egység kölcsönös elvfeledásai előtt — a transzilvánizmus is a magyar és

román nép közös történelmi balsorsából tanulságot meríteni új demokratikus népi összefogásra? Az új történelmi öntudatra ébredt első kisebbségi diáknemzedék nem hivatkozott-e Ady Endrével az egyszeri nagy lakodalomra, Dózsa Györgyre? Más magyar mult emléke is kigyúlt már az erdélyi magyar szellemiségben, mint a magyar úriságé. S ha most valaki mindezt tekintetbe nem véve uralmi osztálytörténettel akar felkészülni jövővívásra, akkor ez már nemcsak konok maradiság, hanem elvállalat reakció.

„A mi fiatalságunk már Szekfű Gyula szemén keresztül nézi a magyar történelmet” — írja Albrecht. S megdöbbenő nyíltsággal taszítja ki a magyar öntudatból nemcsak Ady, Jászi és Károlyi, de még Bacsányi, Martinovics, Petőfi és Kossuth emlékét is, kijelentvén: „A francia földről hódításra induló nagy eszmék — egyenlőség, liberalizmus, nemzetiségek egyenjogúsága, végül a nemzetek önrendelkezési joga — ellentétes irányúak voltak a számban kicsiny és hatalmában privilégiumokra támaszkodó magyarság érdekeivel.” Eltekintve attól, hogy ez a reakciós rendi felfogás pálcát tör az egész magyar polgárisodás történelmi szakaszán a mai értelemben vett magyar nemzet kialakulása felett, gondoljunk csak arra, hogy a magyar uralkodó osztályok s a magyar nemzet-fogalom görcsös azonosítása milyen végzetes perspektívákat tár a kisebbségi politika elé! S fontoljuk csak meg, hogy ama történet-szemlélet, mely elítéli a francia forradalom vívmányait, egyenlőséget, nemzetek egyenjogúságát, önrendelkezési jogot, mit jelent a magyarságnak — kisebbségi helyzetében! A Hitel itt a román szélsőséges jobboldal szövegeivel és érdekeivel találkozik.

S a népismeret? A népvalóság tárgyilagos felméréséről van talán szó, hogy szabadon kirajzolódhassék a néptömegek feltörekvő történelmi szerepe? A magyar dolgozók érdekeit akarja tisztázni a reális magyar nemzetismeret? A vezértanulmány így felel: „— magunknak kell tanulni a néptől, magunkat kell hozzá hasonlóvá formálni, hogy őket *vezethessük*”. Vagyis: azonosodás helyett megkülönböztetés, népi cél helyett osztálycél, a tényleges nemzet tömegeinek hívása helyett — „a politikai rendnek, a nemzet helyett gondolkozó osztálynak az arca.” (Albrecht emlegeti így cikkében a magyar nemességet. A meghatározás — mai törekvést takar). Ilyen nyílt rendi történelemszemlélettel és új rendiségi céllal nem próbálta még Erdélyben magyar folyóirat „a cselekvő fiatal magyarok életútjának tudományos megalapozását nyújtani.”

2 A Hitel politikai célkitűzése világos okfejtésben jelentkezik. A premissák: I. „— a nép nem alkotóképes, de az erdélyi építésben neki is részt kell vennie.” Ez *Venczel József* cikkéből. S a vezértanulmányban: II. „Erdélyben nincs vezetőosztály, mely mély szociális és nemzeti felelősségérzettel, nagy feladatának hivatástudatával vehetné át a nemzet vezetését. Egészséges vezetőosztály nélkül pedig nincs; egészséges nemzeti társadalom.” III. Az arisztokrácia és a dzsentri „osztályhelyzetének katasztrófális gazdasági leromlottsága miatt nem vállalta tovább a vezető szerepet. Osztályhivatásáról mindkét osztály önmaga mondott le.” Miután „a vezetésre hivatottak lemondtak az irányításról” — gyorsan új vezetők után kell nézni! IV. „— az egyedüllevő magyarok kezdik lerakni az új élet alapjait. Ha végigutazod Erdélyt, majdnem mindenütt, a legkisebb faluban is, találsz mágnást, birtokost, papot, tanítót, ügyvédet, orvost, kereskedőt, iparost vagy gazdát, akiben még a felemelkedés vágya, akiben vívódik az örök magyar lélek.”

S a konkluzió: „Ezek a magukra hagyott, csendes magyarok a nemzet igazi elitje.” — „Ezeket kell összefogni és megteremteni belőlük az

új nemességet. Ki kell alakítani az új vezetőréteget... nemzeti kiválasztás útján." — „Ennek az új osztályalakulásnak szükségszerűsége nyilvánvaló és kialakulása feltartóztatlan." Nos, az új nemességnek persze nemcsak irányító szerepe, de pallosjoga is van, hogy idejében „ítéletével sujtson mindenkit, aki a nemzet érdekei ellen... bűnmit tenni mer." Jaj annak a felforgatónak, aki szerint ne egy szűk vezetőklubb gondolkozzék a magyar nemzet helyett, hanem a magyar munkásság, földművelés, kisiparosság százezrei ébredjenek öntudatra. Jaj annak, aki szerint a nép is „alkotóképes" és ég benne „a felemelkedés vágya!"

Új nemesség természetesen új jobbágyságot is jelent. Magától értetődő természetességnek veszi ezt a Hitel. Miután „az értelmiségnek kénytelen-kelletlen a vezetés kínálkozik feladatul a lassacskán, de épülő népközösségi szervezetekben", — meg nem fellebbezhető a törvény, mely „az értelmiséget vezetőséggé avatja, a népet pedig *dolgozó közösségekben* fogja össze." (Venczel cikkéből). Aki tudja, hogy szóhasználatunk mennyire nem véletlenek játéka, hanem akaratlanul is legbensőbb, titkolt lelki életünk rugóirát jár, rá fog itt ismerni a feudális-fasiszta úri arroganciára, mely avatásról beszél, ha saját osztályöngzését juttatja szerephez, míg a népet úgy fogják Össze munkára. Lehetőleg erőszakkal, ami nem is túlzott ironia részünkről, mert hiszen német példákából eléggé látjuk, hogy „dolgozó közösség" alatt az új rendiségben dologházat, munkatáborot kell érteni. Mi történik itt? Amikor országszerte erjedés van a Magyar Pártban s az ellenzék a legnagyobb kisebbségi szervezet demokratikus átszervezését s a tömegek aktivizálását sürgeti, a Hitel vállalta magára azt a politikai feladatot, hogy a hitleri Führer-rendszer másolataként új magyar rendiség gondolatát — új nemesség, új jobbágyszerepesség rideg falanszter-szocializmusát — lopja be az erdélyi magyar diákság könnyen befolyásolható lelkébe.

3 Az első feladat: ama közszellem kialakítása, „amelyik termékenyítő erejével virágzásba hajtsa a nemzet fáját." Nyugatról példák integetnek: „A mai Európa két legnagyobb szervező tehetsége, Mussolini és Hitler, az olasz és a német nemzeti lélek ismeretére építették fel szinte matematikai biztonsággal rendszerüket." Ezek után érthető, hogy a Hitel vezető tanulmánya „csak a nemzeti lélek kérdéseivel foglalkozik."

Kinos gonddal épül ki itt is a formális logikai gondolatmenet az idealista gondolkodás ellenvetést nem tűrő apodiktikus kijelentései alapján. „Nagy népeknél öntudatraébredésükkel egyidejűleg missziós tudatuk is tartalmat kap s rendszeren rejtett vagy nyílt uralmi igényekben jelentkeznek" — írja Albrecht. „A fasiszmus az antik Róma imperializmusában kapta meg ideológiai megalapozását, Hitler Németországa a germán faj magasabbrendűségében és küldetésében." A Hitel szerint ezek után a döntő mai magyar kérdés: mi legyen a magyarság hivatástudata? Mikor születik meg „az egységes, alkotó, magyar nemzeti lélek"?

Ideális magyar nemzeti lélek él Albrecht szerint a honfoglaló magyarságban. „Bölcs Leó kiemeli a magyar seregben uralkodó fegyelmet, elmondja, hogy a nyugati népekkel, a frankokkal és: longobárdokkal szemben, akik túlságosan fegyelmeztelenek, a magyar sereg teljesen vezéreinek hatalmában áll, akik nem szeretettel, hanem *félelemkeltéssel* tartják féken a rendetlenkedőket s a fegyelem ellen vétőket súlyos büntetésnek vetik alá." Ez a „közösségi értékünk", a nemzeti fegyelmezettség, idővel elhalványult. Az ok: a magyar hódító akarat gyöngülése. Az 1395-i nikápolyi csatavesztés óta ugyanis: „az Árpád-házi királyok és az Anjouk imperialista terjeszkedő politikájának helyébe a védelmi politika lépett. — „A magyarság egykor pozitív lelki arca ~~negatív~~ szellemi for-

mát öltött."

Honnan jön ez a hang? Ki meri ma példaadónak találni egy kibontakozott, ezerrétű nemzeti társadalom számára a hajdani nomád lovas-nép kegyetlen fegyelmét? Ki magasztalja itt fel nemzeti jellemnek dinasztánk területsóvárságát és uralmi éhségét? Ugy a szlovenszkói, mint az erdélyi magyar szellemi élet általában felvilágosultabb, mint a magyarországi, de míg egyfelől a többségi nemzet uralkodó ideológiájával szemben állandó védelemre kényszerül, másfelől a technikailag felkészültebb magyarországi mentalitás kulturgyarmatává válik. Ez a kulturgyarmati sors manifesztálódik abban is, hogy a kisebbségi magyar ifjúság történelemszemlélete *Szekfű Gyula* és *Hóman Bálint* idealista-reakciós magyar történelem-átértékeléseinek befolyása alatt áll. A kisebbségi valóság és az importált szemlélet tragikus konfliktusait azután az olyan gesztus oldja fel, mint amilyen például a Hitel elszakítja magát a kisebbségi magyar eszmélkedés hagyományaitól, el a kisebbségi valóságtól és tanulságoktól s a régi magyar uralmi gondolkodás kitaposott menetébe siklik vissza.

Albrecht finoman csak ennyit mond: „Az újból pozitív tartalommal telített magyar lelkiség megteremtése az erdélyi magyarság feladata.” A többit elnyeli a lapos halandzsza: „A belső munkától, a szervezéstől, a magyarság lelkének és testének acélossá tételétől remélhetünk csak eredményeket.” Vagy ilyesmi: „Közös munkából, apró tettekből, lelkek változásából lassan csak megépül, talán hamarabb, mint remélnénk, a mi épületünk.” Ez az épület természetesen „palánkból készített, agyagból vert végvár”, amolyan háborús fedezék. Ebben az épületben azután „élhetjük boldogan és büszkén a hitünk szerint legmagasabbrendű, mert legnehezebb életet.” A frázis a Balassa-megénekelte vitézi életet emlegeti, ami mai szavakkal: katonaposzt a fronton. Ime: a „pozitív tartalommal telített magyar lelkiség” vágyképei!

4 Hallottuk, hogy a Hitel ideológusa az Árpádházi királyok és az Anjouk imperialista terjeszkedő politikáját jelölte meg a magyar lélek pozitív tartalmának. Tudjuk, hogy szerinte egy nép missziós tudata, uralmi igényekben jelentkezik. Ha ezekután az erdélyi magyarság feladatát az újból pozitív tartalommal telített magyar lelkiség megteremtésében jelöli ki, mi sem természetesebb, hogy nem hiszünk a „belső munka” és az „apró tettek” jámbor nemzetszervező programjának. Meg kell keresnünk, hol árulja el magát az új magyar imperializmus „küldetés-tudata.”

Mindenekelőtt: „Rendes körülmények között a hivatástudat szublimált vagy nyers imperializmust takar. Hozzá kell szoknunk, hogy számunkra nem teremődnek rendes körülmények, minket a sors ebben is rendkívüli megoldások elé állít.” Itt a bökkenő. Egy pillanatra úgy tetszik, *Makkai Sándor* humanizmusa ad megoldást. Albrecht idézi a *Magunk Revíziója* tételét, miszerint a magyar, földi impériummal többé nem rendelkezvén, foglalja el a lélek, a jelem impériumát. Ez a hivatástudat azonban nem elégíthet ki vérbeli nacionalistát. Meg is írja róla, hogy „nem válhatott egyetemes érvényűvé, mivel...elhanyagolta a nemzeti test szükségleteit.”

A nemzeti test szükségleteiről ott tudunk meg valamit, ahol Albrecht — látszólag hideg tárgyilagossággal — a mai magyarországi fiatalság dunamedencebeli missziós tudatáról beszél: „Egy évtizeddel ezelőtt a Bartha Miklós Társaság által felevenített Kossuth-féle Duna-konföderációban ugyanaz a gondolat jelentkezett, amelynek egy évtizeddel később... a Deák Ferenc Társaság is hangot adott, midőn folyóiratának,

az Országutnak, első számában Dessewffy Gyula gróf a magyarság hivatását a geopolitikai és történelmi tényezőikkel számolva a Duna-medence megszervezésében jelöli ki." Albrecht tendenciája nyilvánvaló. Elhallgatja, hogy a *Bartha Miklós Társaság* demokratikus magyar szellemi tömörülés volt, mely a keleteurópai szláv, magyar és román paraszttömegek közös demokratikus érdekeire hivatkozva hirdetett dunamedencei közeledést, ama hagyományos francia forradalmi eszmék — egyenlőség, nemzetiségek egyenjogúsága, a nemzetek önrendelkezési joga — alapján, melyeket a Hitel nem győz eléggé élitelni. A Bartha Miklós Társasággal szorosan együttműködő szlovenszkói *Sarló* munkájában a dunamedencei kérdés szociális népmozgalmi értelmet kap, amiről az 1930-i budapesti koszorú-affér folytán — amikor a sarlósok március idusán koszorút helyeznek az első magyar szocialista, Táncsics Mihály sírjára a keleteurópai nemzetek színeivel s ezt az aktust a magyar parlamentben botrány követi — ország-világ értesül. Albrecht azonban óvatosan elsikkasztja a problémafelvetés demokratikus-szociális élet, hogy az egészet csak a konzervatív *Deák Ferenc Társaság* grófi problémafelvetésének előzményeként állíthassa be s a Duna-medence „megszervezésének” nyílt imperialista célkitűzésében mutassa fel „a magyarság dunadencei missziós tudatának” legkifejlettebb formáját.

Még világosabban tűnik ki az új magyar imperializmus gondolatmenete ott, ahol a régi bálvány, Németh László, detronizálásáról van szó. A *Tanu* író-szerkesztője is „kitermelte a nemzet jövőjének egy elgondolását a Duna-népek együttműködéséről, a Duna-államról, a dunai népek tejttestvérségéről.” Amikor Németh László a románság gondolkozásán akarja lemérni eszméinek életszerűségét, a Hitel ideológusa szerint „az eredmény nem lehetett kétséges.” Németh László romániai útjával s a *Magyarok Romániában* önmarcangoló pesszimizmusával kapcsolatban bizonyos meglepéssel állapítja meg a Hitel, hogy „a Duna-álmom összeomlott.” S itt bujik ki a sorok mögül az a politikai koncepció, melyhez már nem kell semmi kommentár, mert túlon-túl világosan beszél. Németh László Duna-államával szemben „Ottlik László világosabban megfogalmazott *Neohungáriája*”. Helyben vagyunk. A budapesti *Magyar Szemle* közel egy évtizede szótt-szinesített állampolitikai vágyálma ez.

Itt, *Ottlik László* Neohungáriájánál, kap értelmet mindaz, ami a Hitel magyar fasizmusában a fantasztikumig értelmetlen. Figyelembe vevő-e egyáltalában azt a kuriózumot, hogy valaki Erdélyben a kisebbségi helyzet reáliái közepette egyszeribe új magyar rendiségről ír, ha az egyéni kiállítás mögül fel nem kísértene egy háborús változásokra törekvő magyar katasztrófa politika? Ugy önmagában: egy kézlegyintéssel elintézhető fantazmagória az „új nemesség” s az alája rendelt „dolgozó közösségek” tana, hiszen ez az elképzelés, mely a kisebbségi magyarság eddigi fejlődésével élesen ellenkezik, egyetlenegy ízében és vonatkozásában sem valósítható meg a kisebbségi viszonyok közötti De: ha Neohungáriáról van szó s szükségképpen arról a történelmi ugrásról, mellyel a magyar uralkodóosztály e restaurációra készül — akkor lényegesen más megítélés alá esik a látszólagos irreálitás. Kétségtelen, hogy Hitler és Mussolini terveinek eredővonalán a Dunamedencében is készül valami. Nőnek a háborús feszültségek s ha egyszer a tankok és bombavető repülőgépek esélyeihez szabunk fejlődéstörténeti távlatokat, a borzalmak valószínűség-számítása alapján reális jelentőséghez formálhat jogot a valóság törvényein túlmenő vágyfantázia

A magyarországi rendszer már nemzedékeket nevelt fel csendben az új magyar rendiség s egy neohungárista impérium „építő” szolgálatára.

Cserkészzet, leventemozgatóm, bajtársi szövetség működött itt közre egy-séges terv szerint. Csak az utódállamok ifjúságával hiányzott minde-ideig a megfelelő — széles hatóerejű és lélekformáló — összeköttetés. A fasiszta világerők felfokozott háborús készülődése s Erdélyben az elsekélyesedett magyar szellemi és ifjúsági élet egyaránt kedvező körülmény arra, hogy egy ma még alig számottevő csoportosulás az új magyar rendiség zászlójává váljék. Egy olyan képtelen ideológia szószólójává, amely-hez, hogy megvalósulására remény legyen, lángba kell borulnia Európá-nak!

5 Az új rendi ideológia s az eddigi erdélyi demokratikus szellemi fej-lődés közti éles ellentétre magában a Hitel táborában találunk jel-lemző példát. Itt van a demokratikus szellemű társszerkesztő, *Vita Sán-dor*, aki az erdélyi szövetkezetekről ír. Szerinte „örömmel kell iparossá-gunk erős szövetkezeti szervezettségét látnunk. Értelmiségünknek még meglehetősen kevés a kapcsolata a szövetkezetekkel.” Ez kissé másként hangzik, mint a rejtélyeskedő teória az „egyedüllevő magyarokról”, akik egymástól távol csendesen kezdik lerakni az új élet alapjait s akikben „vivódik az örök magyar lélek.” A szövetkezetekben szervezkedő iparossá-g az értelmiség támogatása nélkül is nemzetfenntartó káder a kisebb-ségi sodródásban s alaposan megcáfolja azt a tételt, hogy külön „vezető-osztály” nélkül nem lehet egészséges társadalmi fejlődés. Az erdélyi ma-gyar iparosság demokratikus szövetkezeti tömegaktivitása egymaga ele-gendő példa arra, hogy mennyire légből kapott és felelőtlen az a fasiszta felfogás, mely szerint „a nép nem alkotóképes.”

A Hitel szövetkezeti cikikirója a magyar középosztályt a szövetkeze-tek támogatására szólítja fel. Ezzel szemben a vezértanulmány írójának nem az fáj, hogy a középosztály a népiszövetkezetekből kimaradt, hanem ellenkezőleg: azon siránkozik, hogy „a különös öntudatú és az összes osz-tályok között legjobban szervezett, leghomogénebb iparosi-osztály” — nincs bevonva... ugyan hová? A „közösségi munkába”, ami alatt valószí-leg a Magyar Párt értendő s túl a Magyar Párton az új nemesség paran-noksága alatt dolgozó közösségek jövőbeli rendszere... Albrecht persze el-hallgatja, hogy az iparosság tömegenergiáival a Magyar Pártban a te-kintély elvi felépítettség áll szembe s ami a jövőt illeti: a népi alapokon nyugvó szövetkezeti rendszer demokráciája a Führer-ideológiával élesen ellenkezik. De — hízélgéssel és krokodiluskönnyekkel, ígéretekkkel és csil-logó frázisokkal már most, a „csöndes előkészítés” idejében is, vonzani kell a népet, nehogy — önmaga próbáljon alkotni. Lám, a honfoglaló ma-gyarság és az Árpád-kor „közösségi értékeinek” vizsgálata után nem hagyja ki a játékból Albrecht a magyar munkásságot sem. „Öröklött, de legfájdalmasabb veszteségünk” — írja érzélgős pátosszal — „szegény dolgozó magyar testvéreinknek, az ipari és gyári munkásságnak, a nem-zeti közösségből való kiválása. Velük, ha a jelenben még nem tehetjük, a jövőben annál inkább kell számolnunk.”

6 Ha a Hitel új számát végigolvassuk, feltűnik, hogy Albrecht vezértanul-mányát, mely *Az építő Erdély* címen a füzet egy harmadát teszi, va-lamint Venczel közéleti szemléjét, a *Metamorphosis Transylvaniae-t*, ki-véve új célkitűzések nélküli szokványos Erdélyi Helikon-anyagot talá-lunk, általában plátói nemzetszeretettel és európeér-humanista széplelkű-séggel telve, mely annyit ígér s oly kevésre kötelez. De: fiatalokról van szó, akik még fejlődni fognak. És: semmiképpen sem fasiszták még azok, akik itt — a fasiszta zászlóbontás árnyékában — népegészségügyről, ki-sebbségi jogvédelemről, magyar képzőművészetről értekeznek vagy ver-seket irnak. A fasiszta-reakciós ideológiai tervekről a munkatársak több-

sége aligha tudott. Ha szót emelünk az ellen a kísérlet ellen, amely egy új magyar rendiség osztálygőgjét, parancsuralmi törekvéseit és imperialista vágyfantáziáját akarja az erdélyi magyar szellemi életbe becsempészni, tesszük ezt abban a hiszemben, hogy az erdélyi magyar ifjúság hagyományos népi szelleme ellen elkövetett feudális szellemű kulturmerénylet a Hitéi fiatal munkatársai és olvasói között is ellenállásra talál.

M A I O L A S Z K Ö L T Ő K

Fordította: MÁRIA BÉLA

RENZO LAURANO: ARANY ÁLDOZÁS

A templom aranya, a királyi kastély aranya
és a szent és emberi arany: a patétikus
emlékü jegyessége; a vitézség,
halhatatlan aranya, meg a hiúságé is:
a ritkán viselt ékszereké; a dolgozóé
(hosszú történet ez...) mert kétszeresen arany
a szegények aranya: szent láng
teszi egyenlővé őket, a nagy Dolgozónép
dicsőségének szolidaritásában.

Látom, hogy a sok kis szikrából
mint lesz hatalmas máglya. Hajnalodik.
Ime, a nap világossága
száll az ég felé. Az arany fényében
ott áll Enea, ki megmenti apját és dicséri
a haza iránti áldozatkésztséget: ő Itália
Impériumának ősi forrása.

Nem fognak diadalmaskodni rajtunk! Ez
nem a kétségbeesés aranya, nem
a Metaurus legyőzetéséért könyörgő
ijedt vánasszonyok aranya, nem!
De a hűség, remény, áldozatkésztség
aranya, a tökéletes egyenlőség:
az igazság, előestéjének
aranya (elképrázza majd
a népeket, melyek hiába akarnak megtörni
minket) a harcias olasz nép
igazságáé! És így megyünk a hajnal elébe!

TULLIO DIDERO: AZ OSTROM

A mi ujjaink jelzik minden korokban
a meghódított földeket és tengereket:
nincs is világosság ott, hol nem mi vagyunk!
Mindent adtunk és csak egy darab földet kértünk,
hová beüssük a kapát, de megtagadták!
És most száz farkas ostromolja házunkat
a szelid bárány álarcával, de a farkas szemeivel.